SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan **15 gld.**, za pol leta **8 gld.**, za četrt leta **4 gld.**, za en mesec **1 gld. 40 kr.**
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto **12 gld.**, za pol leta **6 gld.**, za četrt leta **3 gld.**, za en mesec **1 gld.** V Ljubljani na dom pošiljan veljá **1 gld. 20 kr.** več na leto. Posamezne številke veljajo **7 kr.**
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljà tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob ½6. uri popoludne.

Štev. 52. **V Ljubljani,** v soboto 5. marca 1887. **Letnik XV.**

Hrvaška in Madjari.

Iz razprav med hrvaško in ogersko regnikolarno deputacijo se bo ali se je že izvestno komu vprašanje vrinilo: Kaj je Hrvaška nasproti Madjarom? Ali je enako samostojna dežela, opirajoča se na enake pravice ali pa morda le kroni sv. Štefana podrejena pokrajina, kakor recimo je kraljevina Češka le podrejena pokrajina avstrijske države. Madjari ji ne priznavajo „paritete“ (enakovrednosti z enakimi pravicami) z Ogersko, Hrvatje pa to tirjajo kot „conditio sine qua non“, opiraje se na stare zgodovinske pravice, posebno pa na pomenljivo leto 1848, kedar so jim Madjari še sami „pariteto“ priznavali, če tudi jim danes ugovarjajo, da Hrvaška pred letom 1868 ni bila nobena država. Ludvik Košut, o kterem izvestno ne bo nihče trdil, da bi ne bil Madjar od nog do glave, je že leta 1848 s Hrvaško vedno občeval, kakor z državo, ki je z Madjarsko le združena, ki ji je enaka, ne pa ji podrejena. Hrvaška dejanski tudi res ni bila nikdar z Madjari na ta način v zvezi, kakor da bi bila ogerska pokrajina, kakor tudi se kaj takega o njej ne dá trditi nasproti Avstriji. Pri vsem tem se pa v zunanjem vendar ni nikdar odtezala ne ogerski kroni, kakor tudi ne skupnej avstro-ogerski državi, kedar koli se je bilo treba za njo potegniti. Vsako nezgodo, ki je Madjarje zadela, so Hrvatje dobrosrčno in pošteno z njimi delili.

Vselej, kedar so se pridrvile divje turške čete v deželo in so pustošile po Ogerski in po Avstriji, borili so se Hrvatje z navdušeno hrabrostjo in požrtovalnostjo z zakletim sovražnikom krščanstva in Slovanstva za obstanek avstrijskega orla. Pri vsem tem pa ni vendar takrat nikomur na misel prišlo, da bi bil rekel: Hrvatje, za plačilo, ker ste se tako hrabro borili, sprejmemo Vas in Vašo državo kot podrejeno kraljevino med-se! Ne, ne, temveč Hrvatje so kljubu temu, da so se vedno radi borili za Avstrijo in Ogersko, vendar-le zmirom obdržali svojo narodno in državno osebnost in samostojnost.

Že leta 1848 so jim to samostojnost njihovi nasprotniki, Madjarji, prav dostikrat sami priznavali; v hrvaških merodajnih krogih pa o tem niti dvoma ni bilo nikdar, temveč je Hrvaška vedno veljala za slobodno, samostojno kraljevino, ktera ni Ogerski podréjena, in ktera z Ogersko ne stoji v razmerju podaništva, temveč v razmerju prostovoljne zveze. Te samostalnosti kot država si Hrvatje toraj niso še le leta 1868 priborili, temveč so jo imeli že pred letom 1848 in na tej podlagi bode jim tudi sklepati novo pogodbo z Madjari, na tej podlagi morajo se vršiti tudi razprave regnikolarne deputacije.

Da to dokažemo, sezimo v dejansko življenje po nekaj izgledov. Tedanji hrvaški ban baron Jelačič izdal je leta 1848 proklamacijo, v kteri trdi, da je čast ogerske sosedne države Ogrom in Hrvatom enako ljuba in draga. Če bi bila Hrvaška tedaj z Ogersko v razmerji podréjene pokrajine, bi se pač banus ne bil drznil govoriti o ogerski sosedni državi. Toda, hajdi dalje. Dné 8. sept. tistega leta zagledal je beli dan pamflet pod naslovom: „Svojim bratom Hrvatom“, ter se je posebno po kmetih silno razširjal. Podpisan je bil sicer graničar Petrovaraždinskega graničarskega polka, toda na prvi pogled je bilo videti, da je knjižica izšla po naročilu ogerskega ministerstva notranjih zadev, ki je stalo pod vidnim vplivom Košutovim in je tisti pamflet pri kakem podkupljivem pisaču, ki je bil morda slučajno res Slovan, naročilo.

V omenjenem pamfletu vse mrgoli sovraštva do Slovanov in strahú pred njimi in vendar tedanji ogerski minister notranjih zadev, Jernej Szemere, ki je menda pravi duševni izvor tistega pamfleta, ni mogel drugače, kakor da se je na Hrvaško oziral kot na sosedno državo, ki se pripravlja Madjarom sovražno pot nastopiti in ji je s posredovanjem omenjenega „graničarja“ obetal vse najlepše, kar je le vedel in znal. Iz tega je zadosti razvidno, da so Madjari tedaj Hrvaško sami smatrali za državo, ki je prostovoljno z njimi združena. V ravno tistem pamfletu se nadalje bere: „No, bratje, zakaj se pa hočete z Madjari vojskovati?“ Če bi bila tedaj Hrvaška madjarska pokrajina, bi dotični „graničar“ pač ne bi bil pisal: „bratje“, temveč kategorično, kakor bi se bilo to spodobilo: „Uporniki, zakaj nečete pokorni biti?“

Upornega podložnika ne bo nihče obžaloval z nežnimi imeni: „Prijatelj, bratec moj, nikari mi ne napoveduj vojske“, temveč ima zanj druga zdravila.

Navedimo še tretji izgled. Dné 19. septembra 1848 objavilo se je uradno sporočilo zbornice ogerskih reprezentantov o hrvaškem vprašanji. Ondi se med drugo robo bere: „Zgodovina ogerskega državnega zbora je vednotrajoče spričevalo, da je ogerski narod Hrvate vselej smatral za svoje brate. Reprezentantje stavili so toraj Madjare in Hrvate v jedno vrsto, kot dva popolnoma si enakopravna naroda. Kolikokrat so že Madjari sami dokazovali, da je politično porabljivi pojm za narod država, kakor se tudi rabi za politično-abstrakten izraz „narod“ konkretno imé država“. Pri Hrvatih samih menda vendar ne bodo delali izjeme.

Zbornica reprezentantov je dalje sklenila: „Če tudi na sedanjem državnem zboru ni bilo hrvaških poslancev, se zastopniki Ogerske tudi sedaj prav nič ne pomišljajo, hrvaškemu narodu prijazno ponuditi roko, ter ga vabijo, da skupno odvalé vse neprijetnosti iz nevtemeljenih prepirov izvirajoče, ki so obema deloma na škodo. Zato pa slovesno izjavljajo, da niso imeli nikdar namena, in tudi sedaj ne nameravajo hrvaškemu narodu kratiti narodnost, deželne pravice in slobodo.“ To uradno sporočilo vendar zadosti določno govori, da Ogri niso po sili zahtevali, da Hrvatje morajo priti na državni zbor, ker so dobro vedeli, da nimajo pravice Hrvatov k temu siliti. Dalje sami pravijo, da ponujajo Hrvatom prijateljski roko, kar izvestno nič druzega ne pomeni, kakor ravnopravnost z Madjari. Kdaj n. pr. bi prišlo Dunajskemu državnemu zboru na misel, uradno izjaviti se, da nima pravice, recimo štajarskih poslancev siliti, da naj pridejo v državni zbor, kljubu temu jim pa še kot prijateljskim sosedom krepko roko stiskati? To bi bilo abotno in neumno, kajti Štajarska je avstrijska pokrajina in tako se ne more s pokrajino govoriti. Iz logične ocene dotične izjave ogerske dr-

LISTEK.

O Bolgarski.

(Dalje.)

Če je bilo pa razmerje med grško duhovščino in turškim višim gospodarjem silno poniževalno, je bilo stanje priprostega Bolgarja še veliko obžalovalniše. Ni ga treba popisovati, znano je vsem. S prisojeno spretnostjo in prožnostjo so si znali Grki pripraviti tudi pod turškim gospodstvom znosljivši položaj. Bolgarske škofije so oddajali največ Grkom. Najemniki na bolgarskih škofovih stolicah so pozabljevali, da imajo biti duhovni dostojanstveniki; svojo službo so upotrebljevali le v to, da so ljudstvo stiskali, da so izžemali denar iz nižje duhovščine in naroda. Za denar, velikokrat za velike svote, so dobivali službe, toraj jim je morala služba zopet nositi denar. S časoma jih tudi več niso imenovali škofe, ampak despote, t. j. (trde) gospodovalce, pa so tudi res bili despotje, v pomenu, ki ga ima zdaj beseda. Kako je moral delovati izgled takih viših pastirjev na duhovščino in ljudstvo, ni treba še le praviti — tudi to je vsem znano. Saj se je ponavljalo do najnovejših časov ter se izvršuje še dandanes.

Tako stanje so Bolgari prenašali stoletja brez upora. Še le v novejšem času so jeli dajati znamenja nezadovoljnosti pod hudim jarmom, ter delali prve stopinje k olajšavam, še preden je Ruska Bolgarsko oborožila zoper Turka. Na pravo oslobojno vojsko Bolgari navadno niso mislili; morda so tako mislili nekteri priseljenci iz Srbske in Rumunske, sami Bolgari pa so bili vdani turški vladi. Vendar se je gibalo v deželi. Misel, priboriti si narodno samostojnost se je vtrjevala, in prav v obsegu verskega življenja so se pokazali prvi vspehi. Zgodovino prerojevanja Bolgarske bomo pripovedovali v sledečem, poprej pa še le ob kratkem orisali današnje narodne razmere.

2. Značaj in življenje Bolgarov.

Ko bi hotli samo iz zgodovine starih Bolgarov sklepati o značaju in navadah njih potomcev, bi si napravili krivo podobo, zatoraj moramo pogledati njih dandanašnje razmere. Pri sedanjih Bolgarih ne najdeš sledú one divjosti, ki jo pripisujejo premagovalcem bizantske države. Nikdar jim ne vsplamení bojevita navdušenost, nikdar se ne hvalijo svojih prednikov; je, kakor bi bili svojo zgodovino popolnoma pozabili.

Že njih opravki kažejo njih mirni in kratki značaj. Zlasti se odlikujejo v poljedelstvu, in kar Balkan polskih pridelkov pošilja čez mejo, to prihaja vse iz delavnosti bolgarskega kmeta. Trgovina in obrtnost skromno cvetita. Na severnem Balkanu, med srbsko mejo in Trnovo, skoro ni vasi, v kteri bi ne bilo tovarne ali večega rokodelstva. Veča mesta so središča te obrtnosti, ktere proizvodi so noži, lončarsko blago, svila, preproge itd. Tako n. pr. je na severnem balkanskem pogorju, ne daleč od soteske Šipke, mesto Grabovo; tù je največ tržišča in obrtnosti: noži, strugarstvo, platnarstvo, suknarstvo in usnjarstvo kar sloví po vsem balkanskem skorootoku. Ne daleč od Grabova je lepo mesto Travna; izkazuje se s podobicami, kipi, rezbarinami, ter se more imenovati bolgarski Nirnberk. V Ovči, Mogili in Bataku je glavni pridelek solitar, ki ga dobivajo na priprosti, a umetalni način. Le dva ali trije imajo opraviti v taki tvornici, in vendar daje ena solitarna

žavne zbornice sledí brez dvoma, da so Madjari obstanek hrvaške države že kot pred letom 1848 obstoječ smatrali.

Dokazov za to se tudi ne manjka. Dne 17. septembra 1848 izšlo je v Peštanskih listih: „Državno pismo avstrijskega ministerstva o zvezi zjedinjenja Ogerske z drugimi deželami avstrijskimi.“ V tistem pismu bere se iz vsake besede kristalizirani birokratizem in centralizem, kljubu temu pa govori „o cesarskih določbah za Ogersko in z njo združene kraljevine.“ Cesarsk manifest narodom Ogerske, Hrvaške, Slavonije in vojaške krajine z dne 22. septembra 1848 pravi: „Žalostne zapletke med Ogersko in kraljevinami z njo združenimi dosegle so svoj vrhunec.“ Temu sledí prvi opomin Madjarom, da zatiranje Hrvatov ne more biti na korist ne Madjarom in ne Hrvatom. Dne 3. oktobra izšel je nov manifest cesarja Ferdinanda, ki govori o ogerski in o hrvaški kraljevini in dne 7. oktobra imenoval je predsednik ogerske zbornice reprezentantov Hrvaško, da je Madjarom sovražna sosedna država. Da še celó madjarska duhovščina, ki je bila madjarskemu ministerstvu do smrti udana, govori v svoji vlogi na cesarja, ki jo je konec oktobra 1848 na Dunaj poslala, o hrvaškem narodu. Košutova desna roka, vrednik Zerffi, spisal je v tistem času pamflet, ki je na daleč okoli veliko pozornost obudil, da bode hrvaški narod v zvezi z drugimi jugoslovanskimi državami jako trdna zaslomba madjarski državi, ob kteri bodo sovražne svinčenke brez nevarnosti odletavale.

Dne 2. aprila 1848 imeli so v Pešti ljudski shod, na kterem je Irinyi med narod razdelil proklamacijo Peštanskega odseka za javno varnost, ob enem so pa ondi sklenili Hrvate pozvati, da naj se v svojih naporih združijo z Madjarji. V tistem manifestu prosijo Hrvate, da naj ne pozabijo osemstoletnega, zvestega in skušenega prijateljstva med Ogri in Hrvati rekoč: „Brat bo razumel bratovo odkritosrčno besedo. Hrvatje, pri vsem kar Vam je svetega, zaklinjamo Vas, da se nikari ne prepirajmo!“ Manifest se obrača do domoljubov bratske dežele in nadaljuje: „Od Vas je odvisno, da si določite jezik za Vaša sodišča in cerkev, v vseh strokah življenja in javnega opravništva.“ Temu nasproti zahtevali pa so Madjari za-se, da jim Hrvatje vsaj na zunaj priznavajo zvezo med Ogri in Hrvati s tem, da bi se Hrvatje posluževali diplomatskega ogerskega jezika, kedar bi imeli opraviti z ogersko vlado, jurisdikcijo ali postavodajalstvom.

Manifest je toraj priznal, da imajo Hrvatje pravico do lastnega postavodajalstva, do lastne vlade in lastne sodnije. Kaj pa je rekel Košut o razmerah Ogerske nasproti Avstriji? Vedno se je držal temeljnega načela, da je Ogerska že od nekdaj sama za-se gospodarila in da je imela vedno pravico do lastnega postavodajalstva, vlade in sodnijstva, ter da je bila vsled tega samosvoja, popolnoma za-se omejena država. Tako šovinistično ne misli niti najbolj zagrizen madjaron, da bi dokaze, kteri so mu dobri za samostalnost ogerske države, zametaval in pobijal, kedar se gré za državno samostalnost Hrvaške.

Tudi cesar Ferdinand, kteremu je bila zveza med Ogersko in Hrvaško jako pri srci, se je večkrat izrazil, da Hrvaške ne smatra za del Ogerske, temveč za samostalno državo. V tem smislu izjavil se je v imenu cesarjevem dné 19. julija 1848 knez Pavel Essterhazy poslancem v Inomost k cesarju došlim, kar naravnost, da je Nj. Veličanstvo zvedelo, da se želé (Hrvatje) od Ogerske ločiti, zarad česar jim na srce polaga, da naj ne ravnajo proti njegovim intencijam, ter naj ne razdevajo stare, častitljive in za oba dela tako koristne zveze. Knez Essterhazy povdarjal je še enkrat, da mora na cesarsko povelje še enkrat zahtevati, da zveza med Ogersko in Hrvaško ostane.

Baronu Jelačiču je cesar rekel, da želí medsebojno sporazumljenje med obema deželama in da je zato sklenil, da se mora zveza med Ogersko in Hrvaško ohraniti. Cesar Ferdinand je toraj že tedaj smatral razmerje med Hrvaško in Ogersko za zvezo med dvema državama, na kteri (zvezi) mu je bilo jako veliko ležeče. Izvestno tudi še dandanes nobeden pametno misleči ne želí odcepa Hrvaške od Ogerske. Ali vsakdo, komur je na koristi hrvaške dežele še kaj ležeče in kdor se ozira na zgodovino Hrvaške, se bo izvestno branil državne lastnosti, kakoršno nam hočejo dandanes vsiliti.

(„Agr. Tagblatt“).

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. marca.

Notranje dežele.

Kaj bi bili ***Madjarji Hrvatom*** pri volji dati, ali kak vspeh bi imele po madjarski milosti letošnje regnikolarne deputacije? Tak-le: 1. Hrvaški odseki pri centralnih uradih izrekali bodo svoje mnenje pri hrvaško-slavonskih zadevah vselej, kedar jih bodo Madjari za tisto vprašali. 2. Pri finančne uprave sodnem dvoru jemali se bodo že tudi hrvaški sinovi v službe. 3. Tudi pri najvišjem državnem računskem dvoru nastavila se bo kaka mlajša moč iz vrste hrvaških uradnikov. Proračuni, ki se dotikajo notranjih upravnih stroškov, naznaniti se morajo pred sprejemom hrvatsko-slavonskemu banu, kteri stavi lahko svoje opazke. 4. Skupne postave morajo tudi formalno popolnoma pravilne biti; med takimi postavami nahajajoče se sostave, ki niso skupnega značaja, se ne smejo za skupne smatrati. 5. Pri mednarodnih pogodbah, kjer so prizadete koristi Hrvaške-Slavonske, bo vlada banu dala priliko izreči njegovo mnenje. 6. V konečni točki skupnih postav se bo izreklo, da je postava veljavna za vse dežele pod ogersko krono. 7. Dokler se vprašanje zarad državne zastave ne reši po postavnem potu, se bo razvijala po skupnih uradnih poslopjih na Hrvaškem in v Slovoniji združena hrvaško-slavonsko-dalmatinska zastava poleg ogerske. Imenovali se bodo skupni uradi: „kraljevi ogersko-hrvaško-slavonski uradi“. 8. Pri napisih na grbih ostane do uravnave taistih po postavnem potu „status quo“. 9. Raba hrvaščine v prometu vseh skupnih uradov tako med seboj, kakor tudi s samoupravnimi uradi, dalje pri objavah in razglasih, ki so za narod določeni. Konečno morajo biti vsi pri skupnih uradih nameščeni zmožni hrvaščine. Če bi se pokazala kaka razlika, ali kak dvom, je hrvaški tekst merodajen. Na državnih železnicah je potrebno, da se bodo vsi razglasi tudi v hrvaščini izdavali. Organi, ki so v neposredni dotiki z ljudstvom, morajo znati hrvaški. 10. Določila gledé zastopstva v magnatni zbornici se morejo le po § 70, člen XXX, 1886, spremeniti. 11. Finančna vprašanja se odložé do obnovitve nove finančne pogodbe konec 1887.

Sto topov peljalo se je menda pred nekaj dnevi iz Francoskega v zapečatenih vozeh v Rusijo. Na meji v gališki postajaji Podwoloczyska je vse tiste vozove avstrijska gosposka zaplenila. Ruska diplomacija je pa takoj vse svoje sile napela in — vozovi s sto topovi so se peljali dalje, od koder jih bo morda svoje dni ruska artilerija zopet na našo mejo ali pa še celó v našo deželo pripeljala, toda ne na vozovih, temveč na lafetah.

Vnanje države.

Dné 2. marca izročili so ***kardinali sv. očetu*** adreso, častitko k obletnici kronanja. Sv. oče so se jako pohvalno izjavili o ranjkem kardinalu Jacobiniju. „Pri nastopu pontifikata sem se silno bal težavnega položaja, v kterem se je sv. stol nahajal, kakor tudi silnih težav, v kterih živí papež v Rimu. Danes se pa čutim okrepčanega, če pomislim na nadčloveško žilavost papeštva, ktero, če tudi sovraženo in podkopavano, vendar vedno napreduje v pridobitvah na misijonskem polji. Ves in edini blagor svetá je v dobrodelnih misijonih papeštva. Zato pa ne bom prenehal neprestano zahtevati neodvisnosti in varnosti papeštva. Pisma in namere naše skušajo na mnogih krajih pokvariti. Če bi papeštvo zopet neodvisno postalo, bi bilo to pač v prvi vrsti Italiji na korist, ktera se ima ravno papežem največ zahvaliti za svojo najlepšo slavo.

Revolucije na Balkanu je tolikanj več, kolikor menj je snega v deželi. Silisterska uporna posadka zasedla je sotesko pred Silistrijo, kjer misli napasti na pomoč hiteči posadki iz Šumle in Ruščuka. Obe armadi stojite si že nasproti, kajti ponočne čete iz Sumle in Ruščuka so dospela pred Silistrijo. Streljanja ni bilo še čuti. Dné 3. marca ob 5. uri zjutraj umaknili so se uporniki zopet v Silistriji. Zapovednik rovarjev, kapitan Krestov je mrtev, njegovi pristaši bežé, kar jih le noge nosijo na vse strani. Tudi iz Ruščuka dohajajo novice o uporu, ki je menda že krvav. Posadka, kar jo je po odhodu v Silistrijo še doma ostalo, razcepila se je na dve strani in se je ena stran z ustaši pobratila. V mestu in iz mesta ne smé nihče. Pravijo, da je v mestu že veliko mrtvih in ranjenih. Po najnovejših, če tudi nezanesljivih sporočilih je upor v obeh mestih že zadušen. Vodji ustašev so deloma mrtvi, deloma ranjeni, deloma pa so jo preko Dunava na Rumunsko pobrisali, kjer jih je rumunska oblast prijela in jim je orožje pobrala. Za večjo varnost postavila je tudi sama nekaj vojakov ob meji, da ji uporni Bolgari, ki jih kar od kraja po 25 gorkih zaslužijo, ne zanesó upora v deželo. Kakor se govori, so ustaši Ruščuk želeli v svojo oblast dobiti in so za to v Silistriji upor napravili, da so Ruščuško posadko tjekaj izvabili, da se jim je bilo laglje Ruščuka polastiti Ta upor je sporazumljenje popolnoma onemogočil in tudi turški poslanec Riza Bej ne bo nič opravil, če tudi je nalašč iz tega namena v Sofijo prišel, da bi Bolgare v red spravil. Vse zastonj! Dokler bo kaj ljudi Cankove stranke v deželi, toliko časa se mirú ni nadjati, ker ga Rusija ne mara! Ruski list „Svet“ je vže rekel, da Rusija ne more nič več mirnega očesa gledati, kaj se tam doli godi, ter bo sama roko stegnila, da mir napravi v deželi. V to svrho sošel se je 2. marca v Petrogradu vojni svèt, ki se posvetuje, kaj je Rusiji storiti. Okupacija Bolgarske bo konečna parola, pa bodete videli, da bo res!

Nemški novi državni zbor se je vendar-le s prestolnim govorom, oziroma s cesarjevim sporočilom odprl, če prav je Bismark nekoliko poprej rekel, da ne namerava tega storiti. Pri otvorjenji ni bilo navzočega ne cesarja in ne Bismarka, ter je državni tajnik Bötticher cesarja zastopal. Vse je bilo tiho, vse je poslušalo in pazilo, kaj jim bo cesarsko sporočilo prineslo. Sporočilo sostavil je Bismark in se že na prvi pogled spozna, da je Bismark sedaj dosegel, kar je nameraval — poslušno in pokorno večino. Razvidi se pa tudi, kako prav da je

---

sama dosti solitarja za vladno praharno. — Tudi govedarstvo se v deželi ne zanemarja. Lepe čede volov, ovac, kozâ oživljajo lepe tratine, in večinoma so one deželno bogastvo. Rib daje Dunav s svojimi pritoki: Osnijo, Iskro, Vidom, Lomom, •južno od Balkana reka Marica s številnimi rečicami. Na prvem mestu med vsemi opravili je Bolgaru poljedelstvo, kar je naravno, saj je zemlja tako rodovitna. Povsod v deželi vidiš cele kope delavcev po poljih, ki pridno obdelujejo zemljo; povsod vidiš sadove te pridnosti: lepe vinograde, polna polja, obsejana s koruzo ali z drugim žitom. Zlasti je čas žetve čas veselja in slavnosti.

O novih iznajdbah in poboljških v kmetijstvu je tù še malo znanega. Delajo po starodavni navadi, z več trudom in časom, a vendar z dobrim vspehom; vsaj ta dobiček imajo, da more vsak prijeti za delo. Žito prečiščajo z vevnico, mečejo ga namreč kviško, da more veter odnašati pleve. Na poseben način pa žito mlatijo. V ta namen se poslužujejo sani, na kterih spodnji strani je gladko kremenje. Te sani so privezane za kol, in potlej jih vol ali konj vlači okolu. Kedar mlatijo, devajo snopove v krogu na tla, navadno stopi ženska na sani, da jim dá potrebno težo, ter poganja žival, da je vleče po žitu. Ker so sani obtežene, more kremeničje zrno iztiskovati iz klasov. Vidi se, da ta naprava spominja na mlačev pri starih Izraelcih; tudi Bolgaru bi mogla veljati zapoved iz stare zaveze: „Mlatečemu volu ne zavezuj gobca“.

Vsaki zemljedelec je več ali manj tudi rokodelec, vsaj toliko vé, da si vse poljsko orodje sam nareja. Tisti posebni bolgarski plug, n. pr. je razun lemeža ves delo kmetovo. Iznajdljivi duh ljudstva se kaže še posebno v napravi, s ktero napeljuje vodo iz reke na precejšnje višave. Na visokem bregu je v ta namen postavljeno veliko leseno kolo, našim mlinskim kolesom podobno, a navadno veliko veče. Kolesni venec je previden z umetno zakrivljenimi cevmi, ktere pri vsakem kolesnem zavrtenji peljejo vodo iz reke v torilo zgoraj. Veliko to kolo gonijo z manjšim, manjše pa z dvema ali tremi voli.

Neki del obrtnosti zasluži, da ga posebej omenimo, ker je v celi Evropi najti le na Bolgarskem, namreč rožarstvo. Bolgari namreč prideljujejo rože, in iz njih napravljajo rožno olje in rožno vodo. Na vzhodu, na Indovskem, v Perziji, Egiptu so taki pridelki res iskana roba, ali tamkajšnje gotovljenje zadostuje komaj imenovanim deželam samim; kar pa Evropa rožnice porabi, to jo dobiva iz Bolgarske, kjer so tla posebno prikladna rožarstvu. Največ gojé rožo ob južnem Balkanovem obronku. Kazanlik je središče rožne obrtnosti in glavno mesto rožnih okrajev: Čirpan, Gjopca, Karadžaga, Kojuntepe, Stara Zagora, Nova Zagora, (Jeni-Z.), Bosardžik. Ne le po vrtovih gojé tukaj rože, ampak vidiš cela polja, pokrita s cvetočimi rožnimi grmi. Najrajši napravljajo take nasadbe po gričih, in lahko si misliš, koliko milinja dajejo bolgarskemu kraju taka cvetoča polja. Res, težko je lepši pogled od teh rožnih otokov, med zelenjem travnikov in dreves, in med zibajočimi se polji! Potniki so zamaknjeni o toliki lepoti, ter navdušeno hvalijo Bolgarsko kot rožno deželo. Štejejo 123 krajev, v kterih se napravlja rožno olje. Kazanlik sam ga daje na leto po 850 kil, in ako pomisliš, da za kilo rožnega olja je treba 3200 kil (56 centov) rož, si lahko misliš, kako širokoširne morajo biti te nasadbe. (Dalje prih.)

imel Windhorst, ki je vedno trdil, da Bismark v državnem zboru nič druzega ne namerava, kakor to, da bi prišel do velike večine mamelukov, ki bodo na vse kimali, kar bo Bismark sam hotel. Sedaj bo dosegel, kar je želel, namreč septenat in to nespremenjen. Tudi druge točke prestolnega govora so spisane v takem zlogu, kakor je čuti pred četo vojakov, kedar se ji prečita ukaz poveljnika, ne pa kakoršnega so vajeni gospodje poslanci. Bismark se je tukaj pokazal, kako da bi najrajši postopal s svojimi poslanci — če bi mu to ustava dopuščala. Nič, kot zapovedovati, to bi bila njegova želja, drugi naj bi pa ubogali in — kimali. Splošnji vtis, ki ga je nemški govor v političnem oziru napravil, je pa jako ugoden, ker zatrjuje ohranenje mirú. Sploh so si pa v tem vse države enake. Nemčija pravi, da ji ni za boj, pač pa vse za ohranenje mirú. Avstrija poje isto pesem, da se bo branila, če bi jo kdo napadal, sama pa ne misli nikogar napadati (kar je gotovo bolj verjetno, kakor prvo). Francozje trdijo ravno to. Le Rusija molči in se na tihem pripravlja. Proti pruski meji poslala je nedavno cel polk sapêrjev, da popravljajo mostove in ceste. Vse mesta ob meji po Kielski guberniji dobile so jako močno konjiško posadko, obstoječo iz dragoncev in donskih kozakov. Žito se po okrajnih mestih še vedno skupljuje. To nikakor niso znamenja, ki mir pomenijo, kljubu temu pa še ni vrjetno, da bi ga Rusija sama kalila, če se bodo vse druge države zanj potezale.

Dopisnik Bismarkove trobente „Norddeutsche Allg. Ztg.“ vjel je nekje ***Kaulbarsa,*** kterega je takoj zarad Bolgarije prijel. Kaulbars mu je jel bolgarske razmere po svoje slikati, rekoč: „Na Bolgarskem vlada divja banda, ki se je tudi že vojakov polastila in ves narod strahuje. Večina prebivalstva je s sedanjo zistemo nezadovoljna, ter se je vsak čas najhujšega bati. Ruska vlada se v ondašnje razmere sedaj prav nič ne vtika ter so vse kombinacije, ki bolgarsko vprašanje z rusko vlado v zvezo spravljajo, prazne.“ „Kako mi hočete pa pojasniti silno oboroževanje Rusije?“ „Vse je pretirano, kar se piše. Saj se tudi Avstrija v tisti meri oborožuje, kakor druge velesile. Meni se položaj ne zdí nevaren, kljubu vsem novicam, ki po smodniku diše.“ „Ali ekscelenca ne mislite, da se bo Rusija v rešitev bolgarskega vprašanja vtikala?“ „Meni se to ne zdí kaj prida verjetno, sicer je pa to stvar moje vlade.“ „Čuje se, da se bo Rusija skusila z Avstrijo gledé Bolgarije sporazumeti?“ „O tem prav nič ne vem in bo to najbolje le vlada sama vedela.“ Konečno je Kaulbars še rekel, da ne pojde v Teheran, temveč da je prideljen za službovanje pri velikem knezu Vladimirju. Toliko časa Kaulbars še na Dunaji ostane, da se cesar iz Budapešta povrne, potem pa odide.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 3. marca. (Ne moja, ne tvoja, ampak prava naj veljá! Slomšek.) Dovolite mi, gospod vrednik, besedo „Slovencu“ v zagovor, čeravno ste že Vi „to svoje“ pošteno storili gledé pogrebnega lista po umrli osebi (glej „Slovenca“ št. 45 tek. leta). Na to odgovarja „Slovenski Narod“ v drugič v št. 46. (Vse glavno očitanje gl. v odgovoru „Slovenca“ št. 48.)

Cenjeni čitatelj, čital si oboje; sedaj pa presodiva nepristransko in pravici v spričevanje: kdo ima prav?

„Ognja in žvepla kliče z nebes“, s temi svetopisemskimi besedami začnè „Narod“; ko jaz preberem njegov zagovor, se tudi spomnim besed sv. pisma; glasé se: „Ako sem hudo govoril, spričaj mi, ako pa prav, zakaj me biješ?“ Iv. 18. 23.

„Slovenec“ v tem slučaji ni nič hudega govoril, zato lahko vpraša: Zakaj me biješ? Dokažimo: „Slovenec“ ne kliče ognja in žvepla z nebes na „Narodno Tiskarno“; preberi še enkrat „Slov.“ opazko in povej mi, ali kje z besedo imenuje „Narodno Tiskarno“, ali vsaj da kje med vrsticami cika na-njo! Nikjer nobene take besede, nikjer nobenega tacega smisla! — In res; ko sem jaz v „Slov.“ bral dotično opazko, se še zmislil nisem na „Nar. Tiskarno“; koliko je še drugih, o kterih bi si človek lahko vse to mislil. — V tem slučaji toraj „Slovenec“ ne imenuje grešnika; samo greh pové, ker je bil javen in ker je „Slovenec“ javno politično glasilo slovenskega naroda; ko bi bili sorodniki umrle osebe s privatnimi pismi to naznanjali, bi se za vso stvar ne bil brigal „Slovenec“.

Javen greh sem imenoval olepšavo na pogrebnem listu. Morda me kdo z olimpiških višin milovalno pogleda ubogega „omejenika“, ki pri taki nedolžni stvari govori o grehu; farizejska pravičnost; poreče drug, ki je domá v sv. pismu.

Pogrebni list ima za olepšavo namesto krščanskega križa antiški neverni simbol.

S tem simbolom so si Grki predstavljali smrt; to nam kaže, da so se tolažili o smrti z bogovi, zato ker so bili verni; težili so si žalost s svojimi bogovi, ker so jim bili mili in dragi bogovi njih očetov; in te bogove so jim vstvarjali njih umetniki po svojem umetniškem okusu. — To ni za Grke nič napačnega; prav so imeli Grki, ker so si po svojih estetičnih načelih lepšali spomin na grenko smrt, ki jim je bila nerešena uganjka. — To vse mi je dobro in prav. A pravica tirja: Kar pustimo Grkom, to tudi kristjanom! — Kristjanom je križ, na kterem je umrl Sin božji, naš Rešitelj, „šibolet“ (znak, znamnje) njih verskega prepričanja; križ je kristjanov zastava; križ znamenjene, po kterem se spoznavajo v življenji; po križi sega omahujoča roka umirajočega kristjana; po križi se ozira motno bolnikovo oko; v križi najde v najhujem trenutku svojega življenja nado lepšega, večnega življenja! Kaj je toraj krščanom milejšega, nego križ; kaj jih rahleje tolaži, kaj jim daje srčnost tudi v trpljenji, ali ne pogled na križ? To kristjani dobro vedó, zato postavljajo častno svoje znamenje, podobo križa povsod; ne le po cerkvah in zasebnih hišah, marveč tudi na javnih krogih vse povsod. Zato pa ravno križ sovražnik krščanstva tako instinktivno sovraži; zato se mora križ, ki nam pričuje najveličastnejšo tragedijo, ki se je kedaj resnično vršila pod solncem, umikati paganskim simbolom ki so sicer umetno dovršeni, a vendar le izmišljeni, ker ne predstavljajo nobene resnične dogodbe. Zato se mora križ odstranjevati v šoli, ker svet hoče, da bodi brez Boga, iz javnih zborovališč, ker Bog ni v javnem političnem socijalnem življenji nima nobene besede.

In ker svet hoče živeti brez Boga, ni čuda, da se tudi ob smrti boji podobe, ki ga spominja Boga; zato so zoperniki krščanske vere opustili križ na grobovih, sedaj tudi na pogrebnih listih in si pomagajo s paganskimi umotvori; vse to jim služi v to, da brišejo 19. stoletju krščanski značaj! — — To pa, pravim, delajo zoprniki krščanstva; čitatelj. pazi: jaz ne govorim nič o katolikih; ako torej Slovenci pri drugih kaj tacega vidimo, ali smemo tudi posnemati, ali se smemo pridružiti sovražnikom krščanstva, ali hočemo sramoto delati svojim pradedom, ki so se tako slavno borili „za hrst častni“? Ne, nikdar ne! — In če brat brata, ki je pozabivši to storil prijazno na tihem opomni, čemu potem tak hrup? Kaj je pravo? Gotovo znak krščanski, ne paganski: med „Slovencem“ in „Narodom“ pa sodi krščanski čitatelj sam, a pravo naj velja.

„Golota še ni tolik greh, sicer bi Adama in Evo v raji tudi morali slikati v kožuhu itd.“, piše dalje „Narodov“ sotrudnik. O tem ste že Vi, gosp. vrednik, odgovorili („Slov.“ št. 48); jaz le dostavim: Živela golota! Živeli golote občudovalci! Le vrlo naprej: vse mora goloti služiti; vêda in umetnost naj po svoje dela za to; razkošnost tudi dela zanjo in siromaštvo jo tudi po svoje razširja in združenim močem se namen posreči: razsvetljeno 19. stoletje približa se idejalu, ki je vresničen — pri Culukafrih — tudi tam ne vselej. O blaženo, srečno stoletje!

Najsilneje pa me je zadelo — izpovem se — kar piše „Narodov“ sotrudnik, veleč: „. . . Spominjamo samo na dogodke v Kopanji.“ — „Slovencu“ se očita, da je molčal o tem dogodku. „Slovenec“ si pa šteje to v veliko čast. To omenjajoč je „Narodov“ sotrudnik kopal jamo, v ktero pa sam strepetá; tako nizkotnih orodij posluževati se — to je pač zadnja. — Vprašam:

Ali je kak stan odgovoren za dela posameznih udov, dobra ali slaba? — Vsak odgovori: da ne. — Dobro, toraj tudi svečeniški stan ni odgovoren za hudobijo posameznega uda. Čemu torej „Slovencu“, glasilu duhovščine slovenske, to očitate? — Kje je stan, ki bi ne imel med seboj nesrečnih, zavrženih udov? Kje je stan, ki bi bil sramožljiv, ako posamezni odločuje nravno stanje celemu stanu? Ali bi nam ne bilo mogoče tudi med brati po drugih stanovih takih poiskati in jih bratom odkriti?

Čemu toraj vlačiti na dan, kar je že davno bilo — pozabljeno — in to brez pravega namena? Bolj prav, z namenom zaničevanja stana in „Slovenčevega“ vredništva, ki je tudi tega stanú.

(Konec prih.)

Z Šenturške gore, 3. marca. Da si ne bote domišljevali, da na Gorenjskem zares povsod še huda zima vlada, kakor je bilo čitati v „Slovencu“ št. 48, naj povem, da se mi gorjanci že nekaj časa prav prijetnih, rekel bi, prav spomladnih dni razveseljujemo. Sneg, kterega je doli na polji res še vse belo videti, je na solnčnatih krajih našega pogorja popolnoma skopnel; travniki in pašniki pričeli so zeleneti in cvetlica za cvetlico rije iz ogrete zemlje. Belih kuric, spomladnih jegelčkov, detkinih rigelčkov, višnelega jetrnika, njivskega jetičnika, ktere rastline so se pri nas že v začetku meseca svečana prikazale, jih je zdaj že brezbrojno veliko po lozah, pod grmovjem, po travnikih in po njivah. Pridružile so se jim kmalo dišeče vijolice (Viola odorata). Trgal sem že na 8. dan februvarija. V sredi tega meseca je potem brsnilo malo snega, ki je pa kmalo skopnel, tako, da sem 17. dan februvarija zopet nabiral vijolice; in zdaj je teh krasnih cvetlic, višnjevih in belih, kojim so se pridružile še pasje vijolice (Viola canina), že povsod obilno. Razcvetajo se tudi zelene kurice (Helleborus viridis), navadna plučnica (Pulmonaria officinalis), spomladne nünke, kakor jih Ribničan imenuje, ali po našem spomladni žefran, tudi spodlesik (Crocus vernus) in regrat (Leontodon Taraxacum).

Od živalic je videti že nekaj dni brzonožno arsejco, ali malega martinčeka (Lacerta agilis) ogrevati se v dobrodejnih solnčnih žarkih. Mravlje so tudi že prilezle iz svojih zimskih stanišč na površje ter marljivo popravljajo svoja pokvarjena prebivališča.

Naj še omenim, da imamo mi gorjanci že nekaj časa dan za dnevom izboren koncert, kojega sme vsakdo brezplačno poslušati: in tega nam pa dobrovoljno priredjajo zračni prebivalci. Veselo drobé okoli pohištev ščinkovci (Fringilla coelebs) svoj „živ“ in „gričev“. Prijetno doní nam na uho iz bližnje loze zvočni glas kosa (Turdus merula) in drozga (Turdus musicus), kjer tako veličastno prepevata svoj „Sanctus“. Rumeno-rudečkasta tašica pod bližnjem grmovji tako milo, tako tužno žvrgoli svoj „Agnus Dei“, da bi rahločutnemu človeku lahko solza prigrala iz očesa. Zdaj pa naj še kdo trdi, da na Gorenjskem še povsod huda zima vlada; na naši gori izvestno ne.

Iz Senožeč, 4. marca. (Raznoterosti.) Na Notranjskem je čez 12000 m. visoki Nanos, iz kterega je prelep razgled po širokem morju, po Istri in Laškem, na njem je cerkev sv. Jeronima, ktera mornarjem služi za kažipot v Trst. Dasiravno je Nanos tako visok, vendar na proti morji obrnjeni strani nima snega, in če tudi zapade, kmalo skopni.

Pretečeno noč je bil Nanos ves v plamenu. Sinoči ob 8. uri zagledamo nad cerkvijo sv. Jeronima bolj majhen požar, kakošnega večkrat vidimo, ako kdo suho travo na njem zapali, in se dalje nihče več za to ne zmeni. Ali ko se po noči prebudimo, vidimo proti Nanosu obrnjene sobe razsvitljene. Grozen pogled! Ves Nanos za kake tri četrt ure hoda v nepretrganem plamenu, kteri se je vedno dalje pomikal, pokončavši suho travo, grmovje in drevje, s kterimi so sive stene obraščene. Požar se je raztegoval noter do Razdrtega in kakor je viditi, še dozdaj, do dveh popoludne, pri Razdrtem ni zadušen! ker se je ravnokar gost dim proti nebu valil. Sliši se, da je začelo sinoči nad Lozicami goreti, kako je požar nastal, se še ni moglo zvedeti. Danes se Nanos vidi ves črn, vmes pa sive skale. — V sredi februvarija smo imeli hud mraz, zdaj se pa že lahko na solncu grejemo, ker toplomer kaže opoludne čez 20° R.

Domače novice.

(Zastran posta) morebiti ne bode nepotreben opomin, da nam je letos tudi ob nedeljah v štiridesetdanskem postu moliti petkrat Očenaš in Češčeno Marijo ali primerno miloščino dajati po pastirskem listu, ne le o dnevih v tednu, kedar vsled polajšanja vživamo mesne jedi, kar doslej ni bilo posebej ukazano.

(Imenovanja.) Kakor smo že včeraj v telegramu z Dunaja omenjali, preseli se deželne sodnije sovètnik Josip Martinak iz Novega mesta k deželni sodniji v Ljubljano. Drugo izpraznjeno sovètniško mesto pri tukajšnji deželni sodniji je dobil sodnijski tajnik Franc Tomšič; načelnik pomoznega urada pri deželni sodniji Ljubljanski Ignacij Brešar pa je imenovan za vodja pomožnega urada pri deželni sodniji v Gradcu.

(Umrla je) v tukajšnjem nunskem samostanu č. g. Angela Karg, uršulinka, v 50. letu svoje dôbe danes zjutraj ob ½9. uri.

imel Windhorst, ki je vedno trdil, da Bismark v državnem zboru nič druzega ne namerava, kakor to, da bi prišel do velike večine mamelukov, ki bodo na vse kimali, kar bo Bismark sam hotel. Sedaj bo dosegel, kar je želel, namreč septenat in to nespremenjen. Tudi druge točke prestolnega govora so spisane v takem zlogu, kakor je čuti pred četo vojakov, kedar se ji prečita ukaz poveljnika, ne pa kakoršnega so vajeni gospodje poslanci. Bismark se je tukaj pokazal, kako da bi najrajši postopal s svojimi poslanci — če bi mu to ustava dopuščala. Nič, kot zapovedovati, to bi bila njegova želja, drugi naj bi pa ubogali in — kimali. Splošnji vtis, ki ga je nemški govor v političnem oziru napravil, je pa jako ugoden, ker zatrjuje ohranenje mirú. Sploh so si pa v tem vse države enake. Nemčija pravi, da ji ni za boj, pač pa vse za ohranenje mirú. Avstrija poje isto pesem, da se bo branila, če bi jo kdo napadal, sama pa ne misli nikogar napadati (kar je gotovo bolj verjetno, kakor prvo). Francozje trdijo ravno to. Le Rusija molči in se na tihem pripravlja. Proti pruski meji poslala je nedavno cel polk sapêrjev, da popravljajo mostove in ceste. Vse mesta ob meji po Kielski guberniji dobile so jako močno konjiško posadko, obstoječo iz dragoncev in donskih kozakov. Žito se po okrajnih mestih še vedno skupljuje. To nikakor niso znamenja, ki mir pomenijo, kljubu temu pa še ni vrjetno, da bi ga Rusija sama kalila, če se bodo vse druge države zanj potezale.

Dopisnik Bismarkove trobente „Norddeutsche Allg. Ztg.“ vjel je nekje ***Kaulbarsa***, kterega je takoj zarad Bolgarije prijel. Kaulbars mu je jel bolgarske razmere po svoje slikati, rekoč: „Na Bolgarskem vlada divja banda, ki se je tudi že vojakov polastila in ves narod strahuje. Večina prebivalstva je s sedanjo zistemo nezadovoljna, ter se je vsak čas najhujšega bati. Ruska vlada se v ondašnje razmere sedaj prav nič ne vtika ter so vse kombinacije, ki bolgarsko vprašanje z rusko vlado v zvezo spravljajo, prazne.“ „Kako mi hočete pa pojasniti silno oboroževanje Rusije?“ „Vse je pretirano, kar se piše. Saj se tudi Avstrija v tisti meri oborožuje, kakor druge velesile. Meni se položaj ne zdí nevaren, kljubu vsem novicam, ki po smodniku diše.“ „Ali ekscelenca ne mislite, da se bo Rusija v rešitev bolgarskega vprašanja vtikala?“ „Meni se to ne zdí kaj prida verjetno, sicer je pa to stvar moje vlade.“ „Čuje se, da se bo Rusija skusila z Avstrijo gledé Bolgarije sporazumeti?“ „O tem prav nič ne vem in bo to najbolje le vlada sama vedela.“ Konečno je Kaulbars še rekel, da ne pojde v Teheran, temveč da je prideljen za službovanje pri velikem knezu Vladimirju. Toliko časa Kaulbars še na Dunaji ostane, da se cesar iz Budapešta povrne, potem pa odide.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 3. marca. (Ne moja, ne tvoja, ampak prava naj veljá! Slomšek.) Dovolite mi, gospod vrednik, besedo „Slovencu“ v zagovor, čeravno ste že Vi „to svoje“ pošteno storili gledé pogrebnega lista po umrli osebi (glej „Slovenca“ št. 45 tek. leta). Na to odgovarja „Slovenski Narod“ v drugič v št. 46. (Vse glavno očitanje gl. v odgovoru „Slovenca“ št. 48.)

Cenjeni čitatelj, čital si oboje; sedaj pa presodiva nepristransko in pravici v spričevanje: kdo ima prav?

„Ognja in žvepla kliče z nebes“, s temi svetopisemskimi besedami začnè „Narod“; ko jaz preberem njegov zagovor, se tudi spomnim besed sv. pisma; glasé se: „Ako sem hudo govoril, spričaj mi, ako pa prav, zakaj me biješ?“ Iv. 18. 23.

„Slovenec“ v tem slučaji ni nič hudega govoril, zato lahko vpraša: Zakaj me biješ? Dokažimo: „Slovenec“ ne kliče ognja in žvepla z nebes na „Narodno Tiskarno“; preberi še enkrat „Slov.“ opazko in povej mi, ali kje z besedo imenuje „Narodno Tiskarno“, ali vsaj da kje med vrsticami cika na-njo! Nikjer nobene take besede, nikjer nobenega tacega smisla! — In res; ko sem jaz v „Slov.“ bral dotično opazko, se še zmislil nisem na „Nar. Tiskarno“; koliko je še drugih, o kterih bi si človek lahko vse to mislil. — V tem slučaji toraj „Slovenec“ ne imenuje grešnika; samo greh pové, ker je bil javen in ker je „Slovenec“ javno politično glasilo slovenskega naroda; ko bi bili sorodniki umrle osebe s privatnimi pismi to naznanjali, bi se za vso stvar ne bil brigal „Slovenec“.

Javen greh sem imenoval olepšavo na pogrebnem listu. Morda me kdo z olimpiških višin milovalno pogleda ubogega „omejenika“, ki pri taki nedolžni stvari govori o grehu; farizejska pravičnost; poreče drug, ki je domá v sv. pismu.

Pogrebni list ima za olepšavo namesto krščanskega križa antiški neverni simbol.

S tem simbolom so si Grki predstavljali smrt; to nam kaže, da so se tolažili o smrti z bogovi, zato ker so bili verni; težili so si žalost s svojimi bogovi, ker so jim bili mili in dragi bogovi njih očetov; in te bogove so jim vstvarjali njih umetniki po svojem umetniškem okusu. — To ni za Grke nič napačnega; prav so imeli Grki, ker so si po svojih estetičnih načelih lepšali spomin na grenko smrt, ki jim je bila nerešena uganjka. — To vse mi je dobro in prav. A pravica tirja: Kar pustimo Grkom, to tudi kristjanom! — Kristjanom je križ, na kterem je umrl Sin božji, naš Rešitelj, „šibolet“ (znak, znamnje) njih verskega prepričanja; križ je kristjanov zastava; križ znamenjene, po kterem se spoznavajo v življenji; po križi sega omahujoča roka umirajočega kristjana; po križi se ozira motno bolnikovo oko; v križi najde v najhujem trenutku svojega življenja nado lepšega, večnega življenja! Kaj je toraj krščanom milejšega, nego križ; kaj jih rahleje tolaži, kaj jim daje srčnost tudi v trpljenji, ali ne pogled na križ? To kristjani dobro vedó, zato postavljajo častno svoje znamenje, podobo križa povsod; ne le po cerkvah in zasebnih hišah, marveč tudi na javnih krogih vse povsod. Zato pa ravno križ sovražnik krščanstva tako instinktivno sovraži; zato se mora križ, ki nam pričuje najveličastnejšo tragedijo, ki se je kedaj resnično vršila pod solncem, umikati paganskim simbolom ki so sicer umetno dovršeni, a vendar le izmišljeni, ker ne predstavljajo nobene resnične dogodbe. Zato se mora križ odstranjevati v šoli, ker svet hoče, da bodi brez Boga, iz javnih zborovališč, ker Bog ni v javnem političnem socijalnem življenji nima nobene besede.

In ker svet hoče živeti brez Boga, ni čuda, da se tudi ob smrti boji podobe, ki ga spominja Boga; zato so zoperniki krščanske vere opustili križ na grobovih, sedaj tudi na pogrebnih listih in si pomagajo s paganskimi umotvori; vse to jim služi v to, da brišejo 19. stoletju krščanski značaj! — — To pa, pravim, delajo zoprniki krščanstva; čitatelj. pazi: jaz ne govorim nič o katolikih; ako torej Slovenci pri drugih kaj tacega vidimo, ali smemo tudi posnemati, ali se smemo pridružiti sovražnikom krščanstva, ali hočemo sramoto delati svojim pradedom, ki so se tako slavno borili „za hrst častni“? Ne, nikdar ne! — In če brat brata, ki je pozabivši to storil prijazno na tihem opomni, čemu potem tak hrup? Kaj je pravo? Gotovo znak krščanski, ne paganski: med „Slovencem“ in „Narodom“ pa sodi krščanski čitatelj sam, a pravo naj velja.

„Golota še ni tolik greh, sicer bi Adama in Evo v raji tudi morali slikati v kožuhu itd.“, piše dalje „Narodov“ sotrudnik. O tem ste že Vi, gosp. vrednik, odgovorili („Slov.“ št. 48); jaz le dostavim: Živela golota! Živeli golote občudovalci! Le vrlo naprej: vse mora goloti služiti; vêda in umetnost naj po svoje dela za to; razkošnost tudi dela zanjo in siromaštvo jo tudi po svoje razširja in združenim močem se namen posreči: razsvetljeno 19. stoletje približa se idejalu, ki je vresničen — pri Culukafrih — tudi tam ne vselej. O blaženo, srečno stoletje!

Najsilneje pa me je zadelo — izpovem se — kar piše „Narodov“ sotrudnik, veleč: „. . . Spominjamo samo na dogodke v Kopanji.“ — „Slovencu“ se očita, da je molčal o tem dogodku. „Slovenec“ si pa šteje to v veliko čast. To omenjajoč je „Narodov“ sotrudnik kopal jamo, v ktero pa sam strepetá; tako nizkotnih orodij posluževati se — to je pač zadnja. — Vprašam:

Ali je kak stan odgovoren za dela posameznih udov, dobra ali slaba? — Vsak odgovori: da ne. — Dobro, toraj tudi svečeniški stan ni odgovoren za hudobijo posameznega uda. Čemu torej „Slovencu“, glasilu duhovščine slovenske, to očitate? — Kje je stan, ki bi ne imel med seboj nesrečnih, zavrženih udov? Kje je stan, ki bi bil sramožljiv, ako posamezni odločuje nravno stanje celemu stanu? Ali bi nam ne bilo mogoče tudi med brati po drugih stanovih takih poiskati in jih bratom odkriti?

Čemu toraj vlačiti na dan, kar je že davno bilo — pozabljeno — in to brez pravega namena? Bolj prav, z namenom zaničevanja stana in „Slovenčevega“ vredništva, ki je tudi tega stanú.

(Konec prih.)

Z Šenturške gore, 3. marca. Da si ne bote domišljevali, da na Gorenjskem zares povsod še huda zima vlada, kakor je bilo čitati v „Slovencu“ št. 48, naj povem, da se mi gorjanci že nekaj časa prav prijetnih, rekel bi, prav spomladnih dni razveseljujemo. Sneg, kterega je doli na polji res še vse belo videti, je na solnčnatih krajih našega pogorja popolnoma skopnel; travniki in pašniki pričeli so zeleneti in cvetlica za cvetlico rije iz ogrete zemlje. Belih kuric, spomladnih jegelčkov, detkinih rigelčkov, višnelega jetrnika, njivskega jetičnika, ktere rastline so se pri nas že v začetku meseca svečana prikazale, jih je zdaj že brezbrojno veliko po lozah, pod grmovjem, po travnikih in po njivah. Pridružile so se jim kmalo dišeče vijolice (Viola odorata). Trgal sem že na 8. dan februvarija. V sredi tega meseca je potem brsnilo malo snega, ki je pa kmalo skopnel, tako, da sem 17. dan februvarija zopet nabiral vijolice; in zdaj je teh krasnih cvetlic, višnjevih in belih, kojim so se pridružile še pasje vijolice (Viola canina), že povsod obilno. Razcvetajo se tudi zelene kurice (Helleborus viridis), navadna plučnica (Pulmonaria officinalis), spomladne nünke, kakor jih Ribničan imenuje, ali po našem spomladni žefran, tudi spodlesik (Crocus vernus) in regrat (Leontodon Taraxacum).

Od živalic je videti že nekaj dni brzonožno arsejco, ali malega martinčeka (Lacerta agilis) ogrevati se v dobrodejnih solnčnih žarkih. Mravlje so tudi že prilezle iz svojih zimskih stanišč na površje ter marljivo popravljajo svoja pokvarjena prebivališča.

Naj še omenim, da imamo mi gorjanci že nekaj časa dan za dnevom izboren koncert, kojega sme vsakdo brezplačno poslušati: in tega nam pa dobrovoljno priredjajo zračni prebivalci. Veselo drobé okoli pohištev ščinkovci (Fringilla coelebs) svoj „živ“ in „gričev“. Prijetno doní nam na uho iz bližnje loze zvočni glas kosa (Turdus merula) in drozga (Turdus musicus), kjer tako veličastno prepevata svoj „Sanctus“. Rumeno-rudečkasta tašica pod bližnjem grmovji tako milo, tako tužno žvrgoli svoj „Agnus Dei“, da bi rahločutnemu človeku lahko solza prigrala iz očesa. Zdaj pa naj še kdo trdi, da na Gorenjskem še povsod huda zima vlada; na naši gori izvestno ne.

Iz Senožeč, 4. marca. (Raznoterosti.) Na Notranjskem je čez 12000 m. visoki Nanos, iz kterega je prelep razgled po širokem morju, po Istri in Laškem, na njem je cerkev sv. Jeronima, ktera mornarjem služi za kažipot v Trst. Dasiravno je Nanos tako visok, vendar na proti morji obrnjeni strani nima snega, in če tudi zapade, kmalo skopni.

Pretečeno noč je bil Nanos ves v plamenu. Sinoči ob 8. uri zagledamo nad cerkvijo sv. Jeronima bolj majhen požar, kakošnega večkrat vidimo, ako kdo suho travo na njem zapali, in se dalje nihče več za to ne zmeni. Ali ko se po noči prebudimo, vidimo proti Nanosu obrnjene sobe razsvitljene. Grozen pogled! Ves Nanos za kake tri četrt ure hoda v nepretrganem plamenu, kteri se je vedno dalje pomikal, pokončavši suho travo, grmovje in drevje, s kterimi so sive stene obraščene. Požar se je raztegoval noter do Razdrtega in kakor je viditi, še dozdaj, do dveh popoludne, pri Razdrtem ni zadušen! ker se je ravnokar gost dim proti nebu valil. Sliši se, da je začelo sinoči nad Lozicami goreti, kako je požar nastal, se še ni moglo zvedeti. Danes se Nanos vidi ves črn, vmes pa sive skale. — V sredi februvarija smo imeli hud mraz, zdaj se pa že lahko na solncu grejemo, ker toplomer kaže opoludne čez 20° R.

Domače novice.

(Zastran posta) morebiti ne bode nepotreben opomin, da nam je letos tudi ob nedeljah v štiridesetdanskem postu moliti petkrat Očenaš in Češčeno Marijo ali primerno miloščino dajati po pastirskem listu, ne le o dnevih v tednu, kedar vsled polajšanja vživamo mesne jedi, kar doslej ni bilo posebej ukazano.

(Imenovanja.) Kakor smo že včeraj v telegramu z Dunaja omenjali, preseli se deželne sodnije sovètnik Josip Martinak iz Novega mesta k deželni sodniji v Ljubljano. Drugo izpraznjeno sovètniško mesto pri tukajšnji deželni sodniji je dobil sodnijski tajnik Franc Tomšič; načelnik pomoznega urada pri deželni sodniji Ljubljanski Ignacij Brešar pa je imenovan za vodja pomožnega urada pri deželni sodniji v Gradcu.

(Umrla je) v tukajšnjem nunskem samostanu č. g. Angela Karg, uršulinka, v 50. letu svoje dôbe danes zjutraj ob $^1/_2$9. uri.

(Cesarjevič) odpeljal se je danes v Budapešt in se 12. marca zopet v Opatijo povrne.

(„Dramatično društvo.") Slovenska predstava v dvorani narodne Ljubljanske čitalnice bode jutri v nedeljo dné 6. marca 1887. Dramatično društvo obhaja dvajseletnico svojega obstanka ter spravi opereto „Mesečnico" na splošno zahtevanje zopet na oder. Ponavljal se bode „Gringoire", igrokaz v v jednem dejanji, kteri je minulo nedeljo dosegel sijajen vspeh. Sedeži se dobivajo v nedeljo od 9. ure zjutraj naprej pri čitalničnem kustozu in zvečer pri kasi.

(Pisateljsko društvo) ima nocoj svoj redni zabavni večer v Čitalniči.

(Porotna sodnija) v Ljubljani prične v ponedeljek izvrševanje pravice.

(Dijamant) pride še te porotne obravnave pred sodbo. Ker je možakar že pokazal, kaj da zna, skazala se mu bo pred porotniki tudi izredna, da, prav posebna čast, da mu bodeta dva c. kr. orožnika svetila z nasajenimi bajoneti.

(Za pogorelce) v Kuteževem nabralo se je dosedaj pri c. k. kranjski deželni vladi 1081 goldinarjev $28^1/_2$ krajcarjev.

(Za Erjavčev spomenik) nabralo se je do sedaj 1194 gld. $68^1/_2$ kr. Od tega je naloženega 1100 gld. v Goriški ljudski posojilnici.

(Veliko besedo) imajo jutri v Goriški čitalnici na korist Erjavčevega spominka. Začetek ob 7. uri zvečer ob ustopnini 50 kr. za posamične osebe, in po 1 gld. za družine.

Telegrami.

Beligrad, 5. marca. Srbija se bo deloma oborožila, da zasede državno mejo ob Bolgarski.

Petrograd, 5. marca. Uradni list imenuje Silisterski upor predrzno podjetje, ktero je provzročila opravičena nevolja ubeglih častnikov in njihovih pristašev, ter pravi, da je vlade naloga, da ker ni upanja, da bi se povrnili normalni odnošaji, se vlada drži dosedanjega postopanja v bolgarskem vprašanji.

Sofija, 4. marca. Red v Silistriji in Ruščuku je zopet napravljen. Puntarski ženijski batalijon v Ruščuku premagali so pešci in milici, kolovodje upornikov so ali pobiti ali vjeti. Pričetniki komplota so zaprti. Med hudoranjenimi uporniki je polkovnik Filov in zapovednik Uzunov, med zaprtimi pa Karavelov, Zanov, Nikiforov in Sarafov.

Berolin, 5. marca. V novem državnem zboru bo nekako 221 septenatistov in 176 protiseptenatistov.

Pariz, 4. marca. „Havas" sporoča, da je revolucija nastala tudi že v Trnovi in drugod.

London, 4. marca. „Reuter" sporoča iz Sofije: Včeraj popoludne prijeli so tukaj 30 oseb, med njimi Karavelovega in Usapova, ker se je dokazalo, da so bile v zvezi z zarotniki v Silistriji in Ruščuku.

Umrli so:

3. marca. Jožef Zorc, delavčev sin, 18 dni, Tržaška cesta št. 24, božjast.

V bolnišnici:

27 febr. Albin Tripolt, prisiljenec, 30 let, vsled slučajne telesne poškodbe.

1. marca. Jernej Ponikvar, gostač, 79 let, ostarelost. — Franc Šuštar, delavčev sin, 6 mes., božjast.

2. marca. Miha Markun, gostač, 65 let, ostarelost. — Jovana Jager, posestnikova hči, 19 let, vsled raka. — Anton Novak, delavec, 37 let, jetika.

3. marca. Apolonija Koman, posestnikova žena, 60 let, oslabljenje moči. — Jožef Kušar, posestnikov sin, 19 let, vsled telesne poškodbe.

Tujci.

3. marca.

Pri *Maliču:* Trump, Windt, Karpel in Goldberger, trgovci, z Dunaja. — Henrik Ripper, trgovec, iz Linca. — Marjeta Stefandel, zasebnica, iz Kočevja. — Janez Mrak, posestnik, iz Zagorja. — Fuchs, zasebnik, iz Kankerja. — Lange, zasebnik, iz Trsta. — Bürger, zasebnik, iz Prestraneka.

Pri *Slonu:* Rosenbaum in Bernatschek, trgovca, z Dunaja. — Marija Kuntscher, zasebnica z hčerjo, iz Gradca. — Albert Neumann, profesor, iz Gradca. — Janez Kalivoda, potovalec, iz Ogerskega. — Friderika Führner, milarjeva soproga, iz Celovca. — Tomaž Šusteršic, posestnik, iz Krope. — vitez A. Rizzeky, c. k. poročnikov namestnik, iz Ljubljane.

Pri *Tavčarji:* Jožef Brunner, zasebnik, iz Litije. — Ana Frančič, zasebnica, iz Kranja.

Pri *Južnem kolodvoru:* Filip Simone, potovalec, iz Gradca. — Janez Kadin, posestnik, iz Beljaka. — J. Kukek, posestnik, iz Mirgoja. — Viljem Fritsch, podvzetnik, iz Trsta.

Pri *Avstrijskem caru:* Janez Sibernig, posestnik, iz Sežane. — Miha Bizač, trgovec, iz Starega trga. — Janez Vovk, trg. pomočnik, iz Ljubljane.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje: zrakomera v mm	Stanje: toplomera po Celziju	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
4.	7. u. zjut.	743·96	— 2·6	sl. svzh.	jasno	0·00
	2. u. pop.	742·40	+ 9·0	sl. zap.	„	
	9. u. zveč.	742·32	+ 2·0	„	„	

Čez dan jasno, zvečer zarija. Srednja temperatura 2·8° C., za 0·5° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

5. marca.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	78 gl.	10	kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	79 „	80	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	108 „	75	„
Papirna renta, davka prosta	96 „	10	„
Akcije avstr.-ogerske banke	850 „	—	„
Kreditne akcije	273 „	60	„
London	128 „	03	„
Srebro	— „	—	„
Francoski napoleond.	10 „	15	„
Ces. cekini	6 „	03	„
Nemške marke	62 „	80	„

Tržne cene

dné 5. marca. t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	31	Špeh povojen, kgr.	—	68
Rež, „	5	04	Surovo maslo, „	—	90
Ječmen, „	4	39	Jajce, jedno „	—	2
Oves, „	3	09	Mleko, liter	—	8
Ajda, „	4	22	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, „	4	87	Telečje „ „	—	56
Koruza, „	4	87	Svinjsko „ „	—	60
Krompir, „	3	03	Koštrunovo „ „	—	36
Leča, „	10	—	Pišanec	—	55
Grah, „	11	—	Golob	—	22
Fižol, „	11	—	Seno, 100 kgr.	3	03
Maslo, kgr.	1	—	Slama, „ „	3	03
Mast, „	—	68	Drva trda, 4 □ mtr.	6	—
Špeh svež, „	—	60	„ mehka, „ „	4	—

Žalostnim srcem naznanjam vsim sorodnikom, prijateljem in znancem, da so moj preljubi oče, gospod

Matija Dejak,

danes ob 1. uri popolunoči po kratki, pa mučni bolezni, previdenj s sv. zakramenti, v 84. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspali.

Pogreb bode dné 5. marca tù na Vrhpolji.

Preblagega očeta priporočam vsem prijateljem in znancem v molitev.

Na VRHPOLJI pri Vipavi, 3. marca 1887.

Henrik Dejak,
duhovnik.

Najboljše decimalne in ravnotežne

tehtnice

z uteži ali brez tistih

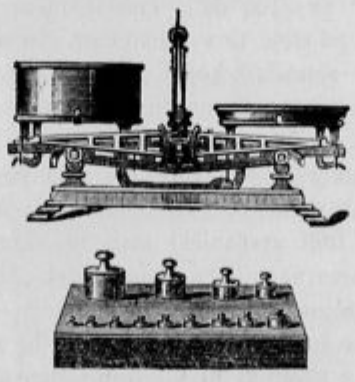

z uteži ali brez tistih

prodaja po **najnižjih cenah** ob poroštvu

Franc Terček,

trgovec z železjem na Valvazorjevem trgu v hiši c. k. okrajnega glavarstva. (5)

Izvožno marcno pivo

v steklenicah (11)

dobiva se v pivovarni **Janeza Perlesa** v Ljubljani v zabojih po 50 steklenic, steklenice z $^5/_{10}$ L.
„ „ 50 „ „ „ $^7/_{10}$ L.

Na Uncu

se bode letos o sv. Jurji oddajala služba

cerkvenika in organista.

Prošnje za to službo naj se pošiljajo **predstojništvu župnije,** z. p. Rakek. (2)

Ravnokar na novo natisnjena:

„Dušna paša"

za kristjane, ki želé v duhu in resnici Boga moliti.

Spisal Friderik Baraga, nekdanji kaplan v Metliki, pozneje škof v severni Ameriki.

(Z dovoljenjem visokočast. ljublj. knezoškofijstva.)

je izšla v devetem natisu z jako razločljivimi črkami na ličnem papirju natisnjena, obseza 515 strani in veljá v usnje vezana **1 gld. 30 kr.,** v usnje vezana z zlato obrezo **1 gld. 70 kr.**

Kako potrebna in koristna je ta molitvena knjiga, nam pričajo mnoge izdaje; o dobroti pa nam jamči slavnoznanega pisatelja imé.

Ravno v tej zalogi je izšla mnogostransko jako željena knjižica

Mašne bukvice,

to je: **Molitve pri sveti maši in druge vsakemu kristijanu potrebne molitve.**

(Z dovoljenjem visokočast. ljublj. knezoškofijstva.)

Trinajsti natis. — Knjiga obsega 316 strani.

Veljá v usnje vezana **50 kr.,** v usnje vezana z zlato obrezo **70 kr.**

Obo je knjige so naprodaj pri (15)

Janezu Klemenzu,

bukvovezu, florijanske ulice št. 38, in v „Katoliški bukvarni" v Ljubljani.

ŽELODČEVA ESENCA
lekarja **Piccoli-ja**
v Ljubljani.

prodaja se v malih steklenicah, kojim je vtisnjeno ime nje izdelovatelja **G. Piccoli, Ljubljana.** Vsakej steklenici priložen je navod kako jo rabiti v slovenskem, nemškem in laškem jeziku, ovit z rožno-barvenim papirnim trakom, na kojem je videti postavno zavarovana znamka (angelj, znamenje lekarne Piccolijeve). **Opozarjamo pred ponarejenimi izdelki, ki so brez vsake vrednosti! — Kdor protipostavno ravná, bo ostro kaznovan.**

V steklenicah po **30 kr.** samo v **Piccoli-jevi** lekarni „pri angelju" na Dunajski cesti v Ljubljani. — V steklenicah po 15 kr. v Rizzoli-jevi lekarni v Novem mestu in v mnogih lekarnah na Štajarskem, Koroškem, v Primorji, Tirolih, Trstu, Istriji in Dalmaciji. (9)

Skoraj zastonj!

Popotni pledi z barvasto krajevino po 190 cm. dolgi in 135 cm. široki	po 1 gld.	90	kr.	
Angležke posteljne odeje iz tkanega flanela, posebno velike	„ 2	„ 85	„	
Pivovarske odeje prve vrste	„ 1	„ 90	„	
Služabniški koci	„ 1	„ 60	„	
Konjske odeje, posebno velike in fine 200 cm. dolge 140 cm. široke	„ 1	„ 90	„	

razpošilja proti povzetju

M. RUNDBAKIN,
Taborstrasse 28, Dunaj. (2)

Umetne (12)

zobe in zobovja

ustavlja po najnovejšem amerikanskem načinu brez vsakih bolečin ter opravlja **plombovanja** in vse **zobne operacije**

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckega mostu, I. nadstropje.

Izdajatel in odgovorni vrednik Josip Jerič.

Tisk „Katoliške Tiskarne" v Ljubljani.